

حضرت آیت‌الله جنّتی «دام عزّه»

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم؛

موضوع: « »^۱

نتایج بررسی‌ها ذیلاً جهت استحضار تحریر می‌یابد:

۱ - بند ب ماده (۱)

تعریف مؤسسات خصوصی حرفه‌ای به «مؤسسات غیر دولتی هستند که...» در اینکه آیا شامل «مؤسسات یا نهاد عمومی غیر دولتی، (موضوع ماده ۳ قانون مدیریت خدمات کشوری، یا ماده ۵ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب سال ۶۶ هم می‌باشد یا خیر؟^۲ به نظر، ناقص و مواجه با ابهام است.

۲ - بند الف ماده (۲)

^۱ لایحه تقدیمی دولت مشتمل بر ۱۴ ماده بود که با الحاق و اضافات توسط کمیسیون اجتماعی مجلس به ۳۵ ماده افزایش یافت. نمایندگان بعضاً خواستار آن بودند تا لایحه مسکوت بماند، لکن چون اعلام موافقت با مسکوت ماندن لایحه، منوط به مجوز و رضایت دولت بوده و چنین امری به مجلس اعلام نگردیده بود، لایحه در دستور کار مجلس قرار گرفت. صرفاً نایب‌رئیس مجلس به نقل از نماینده دولت اعلام داشته بود که: «... نماینده دولت هم الآن اعلام می‌کند که اگرچه بعضی از این مواردی که در گزارش کمیسیون تصویب شده، اینها جزء لایحه دولت نبوده، اما ما با اصل لایحه موافق هستیم و موافق با مسکوت ماندن آن نیستیم...» با وصف مراتب فوق، در اینکه اعلام موافقت دولت با محتوای لایحه از طریق نماینده محترم دولت، آیا لایحه را مشمول تعریف مندرج در اصل ۷۴ قانون اساسی می‌نماید یا خیر؟ نیاز به بررسی دارد. نتایج حاصل از بررسی‌ها، متعاقباً تقدیم خواهد شد.

^۲ الف - ماده ۳ قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۳۸۶/۷/۸: «مؤسسه یا نهاد عمومی غیردولتی: واحد سازمانی مشخصی است که دارای استقلال حقوقی است و با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده یا رد می‌شود و بیش از پنجاه درصد بودجه سالانه آن از محل منابع غیردولتی تأمین می‌گردد و عهده‌دار وظایف و خدماتی است که جنبه عمومی دارد.»

ب - ماده ۵ قانون محاسبات عمومی کشور، مصوب ۱۳۶۶/۶/۱: «مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی از نظر این قانون واحدهای سازمانی مشخصی هستند که با اجازه قانون بمنظور انجام وظایف و خدماتی که جنبه عمومی دارد، تشکیل شده و یا می‌شود.

تبصره - فهرست این قبیل مؤسسات و نهادها با توجه به قوانین و مقررات مربوط از طرف دولت پیشنهاد و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.»

واژه افراد به نظر، واژه‌ای غیر متعارف و نامأنوس است و اگر به کلمه «مصادیق» یا «اشخاص» تغییر یابد، مناسب‌تر است.

۳ - ذیل پارگراف اول بند الف ماده (۳)

با توجه به درج کلمه «مکلفند» در صدر ماده (۳) بنا بر این فعل «می‌باید» در سطر هفتم بند الف زاید می‌باشد.

- ذیل بند الف ماده (۳)

عبارت: «ایجاد دیدارگاه‌های الکترونیک»، از حیث تعریف، مواجهه با ابهام می‌باشد.

- روش‌های مناسب دیگر، از حیث مصادیق مواجهه با ابهام است.

- بند ب ماده (۳)

عبارت: «پایگاه اطلاعات قراردادها» از حیث تعریف مواجهه با ابهام است.

- واگذاری تعیین: «ضوابط و موارد استثناء» به دولت از حیث امکان اشمال به امور تقنینی به نظر

مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی خواهد بود.

- تکلیف سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به ایجاد «پایگاه اطلاعات قرار داردها» از این حیث

که در لایحه دولت نبوده و متضمن بار مالی است، مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی می‌باشد.

۴ - صدر بند الف ماده (۴)

عبارت: «نقاط مهم و آسیب‌پذیر» از حیث تعریف مواجهه با ابهام است، مضافاً چون تعیین مصادیق

مهم، نیاز به تقنین دارد علیهذا واگذاری تعریف و تعیین مصادیق به وزارت اطلاعات، بنظر مغایر با

اصل ۸۵ قانون اساسی خواهد بود.

- بند ب ماده (۴)

عبارت: «پایگاه اطلاعاتی فهرست سیاه» از حیث تعریف مواجهه با ابهام است مضافاً اینکه،

محرومیت اشخاص حقیقی یا حقوقی از حقوق و امتیازات، به صرف قرار گرفتن نام آنها در فهرست

سیاه، بدون حکم قضایی، به نظر مغایر با اصول ۳۶ و ۳۷ قانون اساسی است.

۵ - بند ب ماده (۵)

چنانچه صرف درج اسامی در لیست سیاه، بدون صدور یا قطعیت یافتن احکام قضایی، باعث محرومیت از حقوق و امتیازات پیش‌بینی شده در ماده (۴) گردد، به نظر مغایر با اصول ۳۶ و ۳۷ قانون اساسی خواهد بود.

- اجزای هفت‌گانه بند ج ماده (۵)

صرف قرار گرفتن نام مرتکبین اعمال در فهرست سیاه، چنانچه با قطع نظر از صدور احکام قضایی، باعث محرومیت از حقوق و امتیازات گردد. مغایر با اصول ۳۶ و ۳۷ قانون اساسی خواهد بود.

- جزء ۷ بند ج ماده (۵)

عبارت: «بدهی معوق مالیاتی و عوارض قانونی» ناقص بوده لذا به نظر می‌رسد در صدر عبارت، واژه «استتکاف از پرداخت» از قلم افتاده است.

۶ - ماده (۶)

بین صدر ماده (۶) و تبصره ۳ آن، تعارض وجود دارد به این معنی که: «در صدر ماده (۶) تشخیص این که شخص مشمول بندهای ... باشد به عهده هیأت است» و حال آنکه به موجب تبصره ۳، مرجع اعلام، حسب مورد یکی از دو وزارتخانه‌های دادگستری یا اقتصاد و دارایی است. علیهذا نیاز به رفع تعارض دارد.

- مضافاً اینکه چون محرومیت از حقوق اجتماعی و حقوق و امتیازات موضوع ماده (۴)، نوعی مجازات است لذا واگذاری نحوه تشخیص به هیأت مورد نظر، از حیث تقنینی بودن، ضمن مغایرت با اصل ۸۵ و در مغایرت با اصول ۳۶ و ۶۱ قانون اساسی است.

- تبصره ۴ ماده (۶)

اختیار هیأت به دارا بودن شعب متعدد، از این حیث که در لایحه دولت نبوده، لذا به علت متضمن بار مالی بودن، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۷ - ماده (۷)

تدوین «منشور اخلاق حرفه‌ای کارگزاران نظام» از حیث احتمال اشتغال منشور به ضوابط و مقررات متضمن حق و تکلیف، نیازمند تقنین است. لذا واگذاری آن به دولت، به نظر مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی است.

شماره: ۳۶۵۱

تاریخ: ۱۳۸۷/۰۳/۱۹

پیوست: ندارد

۸ - صدر بند الف ماده ۸

سیاست‌ها و راهکارها چنانچه نیازمند تقنین نباشد، قطعاً مستلزم وضع آیین‌نامه اجرایی است، لذا واگذاری تدوین آن به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، به نظر مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است.

۹ - بند ب ماده (۹)

راه‌اندازی «نظام جامع اطلاعات مالیاتی و پایگاه اطلاعات چکهای بلامحل و ...» از این حیث که مشخص نیست در چه سطح سازمانی و تشکیلات اداری نظیر: معاونت، اداره کل و ... راه‌اندازی خواهد شد مبهم و از این حیث که در لایحه دولت پیش‌بینی نشده، به دلیل متضمن بار مالی بودن، مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

- بند ج ماده (۹)

«راه‌اندازی پایگاه اطلاعاتی رتبه‌بندی اعتباری ...»، مواجه با ابهام و مغایرت فوق‌الذکر می‌باشد.

- بند د ماده (۹)

عبارت «برنامه‌های راهبردی» از حیث تعریف مبهم و از حیث امکان اشتغال بر امور تقنینی، واگذاری حق تصویب آن به دولت، به نظر مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی است.

- بند هـ ماده (۹)

با عنایت به نظرات تفسیری شورای محترم نگهبان راجع به اصل ۷۷ قانون اساسی، به نظر، انعقاد قراردادهای مورد پیش‌بینی، واجد وصف قراردادهای بین‌المللی نبوده و مشمول محدودیت اصل ۷۷ قانون اساسی نخواهد بود.^۱

۱۰ - ماده (۱۰)

عبارت «مصالح نظام» از حیث تعریف و مصادیق نامشخص و مبهم است.

۱۱ - مواد (۸)، (۹)، (۱۰) و (۱۱)

- بند ج ماده (۸): ایجاد و راه‌اندازی فرآیندهای مرتبط و مکانیزه

^۱ رجوع شود به: نظریه تفسیری شورای محترم نگهبان به شماره‌های ۳۹۰۳ مورخ ۱۳۶۰/۸/۷ و ۲۰۰۹ مورخ ۶۳/۸/۱۶، نظریه بدون شماره مورخه ۶۴/۴/۱۹ در پاسخ به استفسار شورای عالی قضایی و نظریه شماره ۳۷۸۶ مورخ ۶۴/۴/۱۹

- بند ب ماده (۹): راه‌اندازی نظام جامع اطلاعات مالیاتی و پایگاه اطلاعات چکهای بلامحل و...
 - بند ج ماده (۹): راه‌اندازی پایگاه اطلاعاتی، رتبه‌بندی اعتباری اشخاص
 - صدر ماده (۱۰): توسعه و تقویت سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن)
 - بند ج ماده (۱۱): راه‌اندازی پایگاه اطلاعات «مدیریت پرونده‌های مطروحه در ...»
 - جزء ۵ بند ج ماده (۱۱): راه‌اندازی پایگاه اطلاعات آرای صادره قضایی
 چون هیچکدام از عناوین مطروحه در لایحه دولت مورد پیش‌بینی قرار نگرفته، لذا تأسیس و راه‌اندازی آنها از حیث متضمن بار مالی بودن به نظر مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۱۲ - بند الف ماده (۱۲)

از این حیث که طرح کاداستر از حیث اجرایی، متضمن بار مالی است و در لایحه دولت پیش‌بینی نشده بنظر مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است، ضمناً واژه «کاداستر» جهت رعایت اصل ۱۵، مستلزم درج معنای معادل فارسی آن بین دو ابرو () است.

- بندهای ب و ج ماده (۱۲)

ایجاد «پایگاه اطلاعات اشخاص حقوقی و راه‌اندازی شبکه و پایگاه اطلاعاتی مشترک ...» از این حیث که در لایحه دولت پیش‌بینی نگردیده، به لحاظ متضمن بار مالی بودن، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۱۳- تبصره ماده ۱۳

در اینکه هرگاه کارکنان دستگاه‌ها، چنانچه با اطلاع سایرین، مراتب را گزارش نمایند آیا مشمول مجازات پیش‌بینی شده در ماده ۶۰۶ هم می‌باشند یا خیر؟ به نظر مواجهه با ابهام است.

۱۴ - ماده ۱۷

تمهیدات پیش‌بینی شده در ماده ۱۷، چون در لایحه دولت پیش‌بینی نشده لذا از حیث متضمن بار مالی بودن، بنظر مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۱۵ - ماده ۱۸

از این حیث که وظایف و اختیارات قانونی دستگاههای اجرایی منوط به تقنین است لذا واگذاری تصویب موارد استثناء به دولت، مغایر با اصول ۸۵ قانون اساسی است.

۱۶ - صدر ماده (۱۹)، (۲۰)، (۲۱)، تبصره ۳ ماده (۲۱)

تکالیف محوله به دستگاهها از حیث متضمن بار مالی بودن و پیش‌بینی نشدن آنها در لایحه دولت، بنظر مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۱۷ - ماده (۲۵)

تکلیف دستگاهها به «بازنگری و مهندسی مجدد سامانه پاسخگویی به شکایات و مکانیزه‌نمودن آن» از حیث متضمن بار مالی بودن و عدم پیش‌بینی در لایحه دولت، بنظر مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۱۸ - تبصره ذیل ماده (۲۶)

تشویقات مادی از حیث متضمن بار مالی بودن و عدم پیش‌بینی در لایحه دولت، به نظر مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی خواهد بود.

۱۹ - ماده (۲۷)

- سطر ۱ ماده ۲۷

مورخ ۱۳۸۰/۲/۱۰ صحیح است که رقم ۱۰ از قلم افتاده است.

- بندهای ۱، ۳ و ۵، از حیث امکان اشتغال به امور تقنینی، واگذاری تدوین امور به ستاد، به نظر مغایر با اصل ۸۵ و چنانچه مستلزم تصویب آیین‌نامه باشد، مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی خواهد بود.

- تبصره ۲ ماده (۲۷)

الزام سازمان بازرسی کل کشور که از جمله مصادیق بارز دستگاههای نظارتی می‌باشد به تقدیم گزارش به وزارت اطلاعات، به نظر مغایر با اصول ۶۱، ۱۷۴ و بند ۳ اصل ۱۵۶ قانون اساسی می‌باشد.

- ماده (۳۲)

الف - ارائه فهرست کلیه دارایی‌ها به وزیر مربوط، بنظر، مغایر با اصل ۱۴۲ قانون اساسی است.
ب - هر یک از کارکنان دستگاههای اجرایی در صورت واجد شرایط بودن، امکان تصدی در سطح مدیرکلی، معاون وزیری و ... را دارند لکن الزام آنان به ارائه فهرست اموال به رئیس قوه قضاییه و وزیر مربوط، بنظر خارج از چارچوب مصرح در اصل ۱۴۲ قانون اساسی و علیهذا مغایر با اصل مزبور می‌باشد.

شماره: ۳۶۵۱

تاریخ: ۱۳۸۷/۰۳/۱۹

پیوست: ندارد

ج - شمول حکم ماده (۳۲) به بند ج ماده (۲) لایحه، با توجه به دولتی نبودن مؤسسات خصوصی حرفه‌ای، بنظر، مغایر با اصل ۱۴۲ قانون اساسی می‌باشد. / ۸۰۰۴۲

قربانعلی مه‌ری
قائم مقام مرکز تحقیقات

رونوشت:

- اعضاء معزز فقهاء و حقوقدانان شورای محترم نگهبان، جهت استحضار
- جناب آقای دکتر کدخدایی، معاون محترم اجرایی و امور انتخابات، جهت استحضار